

Sygn. akt III AUa 451/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Magdalena Kostro – Wesołowska (spr.)

Sędziowie: Sędzia SA Magdalena Tymieńska

Sędzia SA Danuta Malec

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 31 lipca 2020 r.

w W.

sprawy R. D.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno- Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość policyjnej emerytury

na skutek apelacji Dyrektora Zakładu Emerytalno- Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 2 grudnia 2019 r. sygn. akt XIV U 933/19

I. oddala apelację;

II. zasądza od Dyrektora Zakładu Emerytalno- Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. na rzecz R. D. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Magdalena Tymieńska Magdalena Kostro – Wesołowska Danuta Malec

III AUa 451/20

UZASADNIENIE

R. D., emeryt policyjny, odwołał się od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z 15 lutego 2019 r., wydanej po rozpatrzeniu wniosku o wydanie decyzji o ponownym ustaleniu wysokości emerytury policyjnej przez uwzględnienie w wysłudze emerytalnej okresu pobierania stypendium sportowego z tytułu wyczynowego uprawiania sportu, odmawiającej ponownego ustalenia wysokości świadczenia z tej przyczyny, że odwołujący się do dnia wydania decyzji nie uczynił zadość żądaniu organu emerytalnego i nie przesłał zaświadczenia o odprowadzonych składkach na ubezpieczenie społeczne z tytułu pobierania stypendium sportowego w okresie od 1 maja 1994 r. do 23 czerwca 1995 r. oraz od 1 lipca 1995 r. do 19 lutego 1996 r. Organ emerytalny wnosił o oddalenie odwołania. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych **wyrok**iem z 2 grudnia 2019 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyjął do wysokości świadczenia emerytalnego odwołującego się R. D. okres pobierania stypendium sportowego z tytułu zatrudnienia w (...) Klubie (...) w G. w okresie od 1

maja 1994 r. do 23 czerwca 1995 r. oraz od 1 lipca 1995 r. do 19 lutego 1996 r. (pkt 1 sentencji), a w pkt. 2 zasądził od Dyrektora Zakładu Emerytalno Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na rzecz R. D. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Sąd Okręgowy ustalił, że odwołujący się (ur. (...)) od 23 maja 1991 r. do 30 listopada 1992 r. był zarejestrowany jako bezrobotny, przy czym od 23 maja 1991 r. do 16 października 1991 r. pobierał zasiłek (szkoleniowy, stypendium). Następnie od 26 października 1992 r. do 20 kwietnia 1994 r. pełnił służbę wojskową, a w okresie od 20 lutego 1996 r. do 30 kwietnia 2017 r. służbę w Policji (zaświadczenia w aktach rentowych). W okresie od 1 maja 1994 r. do 23 czerwca 1995 r. oraz od 1 lipca 1995 r. do 19 lutego 1996 r. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę na stanowisku zawodnika sekcji piłki siatkowej w (...) Klubie (...) w G., za co pobierał stypendium sportowe (świadczenia pracy). Decyzją z 6 marca 2018 r. organ emerytalny ustalił odwołującemu się prawo do emerytury od 1 maja 2017 r. (od następnego dnia po zwolnieniu ze służby). Do wysługi emerytalnej uwzględniono okresy pełnienia służby wojskowej oraz policyjnej w łącznym wymiarze 22 lat, 8 miesięcy i 6 dni. Decyzją z 12 lipca 2018 r. organ emerytalny doliczył do wysługi okres pobierania zasiłku od 23 maja 1991 r. do 16 października 1991 r. Odwołujący się 14 stycznia 2019 r. zwrócił się o ponowne ustalenie wysokości emerytury z uwzględnieniem zatrudnienia w (...) Klubie (...) w G.. Zaskarżoną decyzją organ emerytalny odmówił ponownego ustalenia wysokości emerytury. Taki, niesporny, stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach rentowych. Treść i autentyczność dokumentów nie budziły wątpliwości Sądu; nie były również kwestionowane przez żadną ze stron. Przesłuchanie odwołującego się nie było możliwe z uwagi na jego nieusprawiedliwioną nieobecność na rozprawie, wobec czego Sąd pominął dowód z jego zeznań. Przy takich ustaleniach Sąd uznał odwołanie za zasadne. Stwierdził, że istotę sporu stanowiło to, czy okres pobierania stypendium sportowego od 1 maja 1994 r. do 23 czerwca 1995 r. oraz od 1 lipca 1995 r. do 19 lutego 1996 r. powinien zostać wliczony do wysługi emerytalnej odwołującego się. W myśl bowiem art. 16 ust. 1 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 132, aktualnie jednolity tekst: Dz. U. z 2020 r. poz. 723, dalej jako: ustawa zaopatrzeniowa) funkcjonariuszom, którzy spełniają warunki określone w art. 12, zalicza się do wysługi emerytalnej, uwzględnianej przy obliczaniu emerytury na podstawie art. 15 lub art. 15e, posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe, w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Stypendia dla sportowców zostały wprowadzone uchwałą nr 18 Rady Ministrów z 28 stycznia 1981 r. w sprawie stypendiów dla sportowców (M.P. Nr 4 poz. 14 ze zm.), która weszła w życie 4 lutego 1981 r. Stosownie do art. 4⁽¹⁾ obowiązującej w spornym okresie ustawy z 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1989 r. Nr 25 poz. 137 ze zm., dalej jako: ustawa o organizacji i funkcjonowaniu ubezpieczeń społecznych) od 1 stycznia 1992 r. (data wejścia w życie przepisu) ubezpieczeniu społecznemu na zasadach i w trybie określonych dla pracowników podlegały osoby pobierające stypendium sportowe, z wyjątkiem osób uczących się lub studiujących w systemie studiów dziennych, jeżeli nie podlegały ubezpieczeniu społecznemu z innego tytułu. Zgodnie natomiast z dyspozycją art. 6 ust. 1 pkt 2 obowiązującej obecnie ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270, aktualnie jednolity tekst: Dz. U. z 2020 r. poz. 53, dalej jako: ustawa emerytalna) okresami składkowymi są okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości określonej w przepisach o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, w przepisach wymienionych w art. 195 pkt 1-4 i 8, w przepisach o adwokaturze, w przepisach o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz w przepisach o pomocy społecznej. Ponadto w myśl przepisu art. 6 ust. 2 pkt 17 za okresy składkowe uważa się również przypadające przed 15 listopada 1991 r. okresy pobierania stypendium sportowego z tytułu wyczynowego uprawiania sportu na obszarze Państwa Polskiego po ukończeniu 15 roku życia (z wyjątkiem okresów pobierania stypendium przez osoby uczące się lub studiujące w systemie studiów dziennych), za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Po dokonaniu analizy powyższych zapisów Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że w przypadku pobierania stypendium sportowego jako okresy składkowe są traktowane okresy: - pobierania stypendium sportowego z tytułu wyczynowego uprawiania sportu po ukończeniu 15 roku życia, przypadające w okresie od 4 lutego 1981 r. (data wprowadzenia stypendium) do 14 listopada 1991 r. z wyjątkiem okresów pobierania stypendium przez osoby uczące się lub studiujące w systemie studiów

dziennych, - opłacania składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu pobierania stypendium sportowego w związku z wyczynowym uprawianiem sportu, przypadające od 1 stycznia 1992 r. (data wejścia w życie ww. art. 4⁽¹⁾ ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych), z wyjątkiem okresów pobierania stypendium przez osoby uczące się lub studiujące w systemie studiów dziennych. Biorąc pod uwagę terminy, w jakich odwołujący się pobierał stypendium sportowe (po 14 listopada 1991 r.), zastosowanie znajduje art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. W związku ze stanowiskiem organu emerytalnego, że odwołujący się – ubiegając się o zwiększenie świadczenia – powinien udowodnić, czy od pobieranego stypendium sportowego odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne, Sąd Okręgowy podniósł, że w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że jeżeli fakt pozostawania w zatrudnieniu został udowodniony, okres tego zatrudnienia jest okresem składkowym nawet w przypadku, gdy pracodawca nie zgłosił pracownika do ubezpieczenia. Z zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę związany jest bowiem obowiązek ubezpieczenia społecznego oraz obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, co wynika z art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Obowiązek taki istniał również przed wejściem w życie tej ustawy na podstawie art. 4 ust. 1 oraz 4⁽¹⁾ ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń, a na podstawie art. 33 ust. 1 składki na ubezpieczenie społeczne opłacał pracodawca z własnych środków. Pracownik nie miał (podobnie jak i obecnie) wpływu na wywiązywanie się pracodawcy z tego obowiązku. W wyroku z 6 kwietnia 2007 r., akt II UK 185/06, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że dla uznania okresu zatrudnienia wykonywanego przed wejściem w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 i art. 6 ust. 2 tej ustawy, nie jest wymagane wykazanie przez osobę ubiegającą się o emeryturę lub rentę opłacania przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy szczegółowo rozważył kwestię, czy użyte w przepisach art. 6 ust. 1 pkt 2 i art. 6 ust. 2 określenie „okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne” w odniesieniu do pracowniczego ubezpieczenia społecznego oznacza, że warunkiem uznania za okres składkowy okresu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę jest opłacanie przez pracodawcę składek na ubezpieczenie społeczne pracownika. Sąd Najwyższy podkreślił też, że zgodnie z § 21 i 22 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładu pracy o zatrudnieniu, a także zeznania świadków. Nie ma tu mowy o obowiązku przedkładania dowodów stwierdzających zgłoszenie do ubezpieczenia i opłacanie składek. Zapisy w ewidencji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o zgłoszeniu lub braku zgłoszenia do ubezpieczenia pracownika przez pracodawcę mającego taki obowiązek mogą być brane pod uwagę przy ocenie wiarygodności dokumentu lub innego dowodu stwierdzającego zatrudnienie. Jeżeli fakt pozostawania w zatrudnieniu został udowodniony, okres tego zatrudnienia jest okresem składkowym nawet w przypadku, gdy pracodawca nie zgłosił pracownika do ubezpieczenia (zob. również wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 23 października 2012 r., III AUa 598/12). Sąd Okręgowy podkreślił, że zatrudnienie odwołującego się na podstawie umowy o pracę na stanowisku zawodnika sekcji piłki siatkowej w (...) Klubie (...) w G., za co odwołujący się otrzymywał stypendium sportowe, było okolicznością niekwestionowaną przez żadną ze stron, wynikającą jednoznacznie z załączonych przez odwołującego się świadectw pracy. Według Sądu, wbrew twierdzeniom organu emerytalnego, brak jest podstaw do odróżniania sytuacji osób ubiegających się o świadczenie od sytuacji osób ubiegających się o przeliczenie świadczenia. Nie wynika to z zapisów ustawy zaopatrzeniowej, w szczególności z dyspozycji art. 16 ust. 1, który nakazuje jedynie zaliczać do wysługi emerytalnej funkcjonariusza posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej. Zapisy ustawy emerytalnej również nie wprowadzają żadnego uwarunkowania w tej kwestii. Zdaniem Sądu jednoznaczne stanowisko, że dla uznania okresu zatrudnienia (okresu pobierania stypendium) przed wejściem w życie ustawy emerytalnej za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 i art. 6 ust. 2 tej ustawy nie jest wymagane wykazanie przez ubezpieczonego opłacania przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne, pozostaje więc aktualne również w przypadku osób ubiegających się o zwiększenie świadczenia (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 19 września 2012r., III AUa 458/12). W podsumowaniu Sąd Okręgowy stwierdził, że skoro zgodnie z zapisami ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych pracodawca był zobowiązany do opłacania składek za osoby pobierające stypendium sportowe, okresy zatrudnienia od 1 maja 1994 r. do 23 czerwca 1995 r. oraz od 1 lipca 1995r. do 19 lutego 1996r. w (...) Klubie (...) w G. winny być zaliczone odwołującemu się w poczet okresów składkowych w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, a tym samym na podstawie art.

16 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej winny być przyjęte do wysokości świadczenia emerytalnego. Dlatego też Sąd na mocy art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając jak w punkcie pierwszym sentencji. Kosztami procesu na podstawie art. 98 k.p.c. obciążony został organ emerytalny, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, o czym Sąd orzekł w punkcie drugim sentencji. Wysokość kosztów ustalono na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804) w brzmieniu obowiązującym od 13 października 2017 r., w wysokości stawki minimalnej. Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył organ emerytalny. Apelujący zaskarżył wyrok w całości, zarzucając Sądowi Okręgowemu: 1) naruszenie przepisów prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnej i zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego oceny materiału dowodowego w postaci świadectw pracy z 23 czerwca 1995 r. i 19 lutego 1996 r., co powinno było doprowadzić Sąd pierwszej instancji do tego, że odwołujący się nie udowodnił faktu opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości określonej w odrębnych przepisach i okres ten nie może zostać doliczony do wysługi emerytalnej; 2) naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 6 k.c. poprzez uznanie, iż odwołujący się sprostował ciężącemu na nim ciężarowi dowodowemu i wykazał fakt odprowadzenia składek na ubezpieczenie społeczne od pobieranego stypendium sportowego w spornym okresie; 3) naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niezastosowanie, w szczególności, art. 16 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej oraz § 9 ust. 7 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 1148 ze zm.) przez przyjęcie, że wykazaniem okresu składkowego jest złożenie świadectwa pracy, a nie stosownego zaświadczenia o odprowadzeniu składek lub wpis w legitymacji ubezpieczeniowej; 4) naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną interpretację art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej polegającą na przyjęciu, że wykazanie faktu pobierania stypendium sportowego w określonej wysokości jest równoznaczne z uznaniem danego okresu za okres składkowy. Wskazując na takie zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji z 15 lutego 2019 r. w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za pierwszą instancję; ewentualnie: - o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem temu sądowi decyzji w zakresie zasądzenia na rzecz organu emerytalnego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za pierwszą instancję. W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych precyzyjnie i wyczerpująco określono wymogi dokumentowania wniosków o świadczenia i rodzaje dopuszczalnych środków dowodowych, choć ograniczenia dowodowe nie znajdują zastosowania w postępowaniach cywilnych przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych. Sąd Okręgowy w toku postępowania sądowego zaniechał jednak przeprowadzenia jakiegokolwiek dowodu poza dokumentami (świadectwami pracy), które nie potwierdzają spełnienia przesłanki w postaci opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne. Sąd nie zobowiązał odwołującego się, reprezentowanego przez profesjonalnego pełnomocnika, do podjęcia inicjatywy dowodowej zgodnie z art. 232 k.p.c., ani nie dopuścił dowodów niewskazanych przez stronę. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na tej stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne. Strona jest zobowiązana do zgłaszania dowodów w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia swoich twierdzeń. W sprawie odwołujący się takiej inicjatywy nie przejawiał, co winno być równoznaczne z oddaleniem odwołania. Apelujący podniósł, że okresy składkowe sprzed 1 stycznia 1999 r. można podzielić na okresy z opłaconą składką i okresy bez opłaconej składki (tzw. fikcyjne okresy składkowe), z zastrzeżeniem, że ustawodawca dodatkowo wyróżnił jeszcze kategorię okresów przebytych przed dniem wejścia w życie ustawy rewaloryzacyjnej, tj. 15 listopada 1991 r. (art. 6 ust. 2), choć również okresy wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2-10 mogą być przebyte przed tą datą. Okresami składkowymi z opłaconą składką przed 1 stycznia 1999 r. są przede wszystkim okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od 15 listopada 1991 r. do 31 grudnia 1998 r., określone w przepisach ustaw wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 2. Z kolei do okresów składkowych bez opłaconej składki zaliczyć należy: a) okresy zwolnienia z opłacania składek, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 9-16, b) niektóre okresy (np. pracy przymusowej, represji politycznych czy internowania w stanie wojennym) wyodrębnione ze względu na wyrównanie przez ustawodawcę szczególnej (niekorzystnej) sytuacji osobistej lub zawodowej, w jakiej pozostawały w przeszłości (np. w czasie wojny

lub w okresie PRL) osoby ubiegające się o przyznanie świadczeń pod rządami ustawy emerytalnej w związku z wykonywaniem pracy w warunkach pozbawienia wolności lub prowadzeniem zakazanej działalności politycznej czy społecznej, c) okresy zatrudnienia objęte obowiązkiem ubezpieczenia społecznego (w tym opłacania składek) przebyte przed wejściem w życie zarówno ustawy rewaloryzacyjnej (15 listopada 1991 r.), jak i następnie ustawy emerytalnej (1 stycznia 1999 r.), chociażby pracodawca nie uiszczył składek. W uchwale Sądu Najwyższego z 11 maja 1994 r., II UZP 5/94, przyjęto, że jedynie przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych uwzględnia się okresy podlegania ubezpieczeniu sprzed 1 stycznia 1999 r., nawet bez opłaconej składki, a pracownika nie można obciążać ujemnymi skutkami zaniedbań pracodawcy w tym zakresie. Według organu emerytalnego, nie sposób przyjąć, że do doliczenia okresu składkowego, który ma wpływ jedynie na wysokość ustalonego już świadczenia, można przyjąć fikcyjne okresy składkowe, za które nie opłacono składki. Odwołujący się posiada już świadczenie emerytalne przysługujące w związku z osiągnięciem okresu służby określonego w art. 12 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej. Natomiast sporne okresy pobierania stypendium sportowego mogą wpłynąć jedynie na jego wysokość. Z tego względu winny być wykazane jako okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Jedynie faktyczne uiszczenie składki, która nie mogła być uwzględniana przy przyznawaniu prawa do świadczenia z uwagi na pochodzenie tego świadczenia z odrębnego i szczególnego systemu zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych może być okolicznością, która wpływa na wysokość tego świadczenia. Reasumując dla zaliczenia okresu pobierania stypendium sportowego do okresu składkowego po 1 stycznia 1992 r. w celu podwyższenia emerytury policyjnej konieczne jest wykazania opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości określonej w przepisach o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, o czym stanowi art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. Odwołujący się w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej i zasądzenie na jego rzecz od organu emerytalnego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych. **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.** Apelacja podlega oddaleniu. Nietrafne w zasadzie są podniesione w niej zarzuty naruszenia prawa procesowego i prawa materialnego, choć, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy nie ustrzegł się pewnych niekonsekwencji i nieściśłości, które jednak pozostają bez wpływu na treść rozstrzygnięcia, gdyż sporne okresy podlegają zaliczeniu do wysługi emerytalnej odwołującego się jako okresy składkowe na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. Sąd Apelacyjny zważył, że Sąd Okręgowy z jednej strony przyjął bowiem - jako niesporne - zatrudnienie odwołującego się na podstawie umowy o pracę na stanowisku zawodnika sekcji piłki siatkowej w (...) Klubie (...) w G., za co odwołujący się otrzymywał stypendium sportowe, z drugiej strony zaś stwierdził, że pracodawca był zobowiązany na podstawie ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych do opłacania składek za osoby pobierające stypendium sportowe. W związku z powyższym Sąd Apelacyjny zważył, że w spornym okresie, po myśli art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych ubezpieczeniu społecznemu podlegali wszyscy pracownicy, a po myśli art. 4⁽¹⁾ tej ustawy ubezpieczeniu społecznemu na zasadach i w trybie określonych dla pracowników podlegały osoby pobierające stypendium sportowe, z wyjątkiem osób uczących się lub studiujących w systemie studiów dziennych, jeżeli nie podlegały ubezpieczeniu społecznemu z innego tytułu, czyli np. ze stosunku pracy. Na podstawie § 19a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (tekst jednolity: Dz. U. z 1993 r. nr 68, poz. 330 ze zm.) do składek osób pobierających stypendia sportowe odpowiednie zastosowanie znajdowały przepisy dotyczące składek na ubezpieczenie społeczne pracowników, a składki te opłacał klub lub inna jednostka organizacyjna wypłacająca stypendium sportowe. Uprawnienie do przyznawania zawodnikom stypendiów sportowych przysługiwało stowarzyszeniom kultury fizycznej na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 1984 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. nr 34, poz. 181 ze zm.). Wydane na podstawie upoważnienia z art. 21 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej zarządzenie Przewodniczącego Komitetu do Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej z dnia 22 września 1989 r. w sprawie zakresu, zasad i trybu przyznawania i wstrzymywania stypendiów sportowych oraz ich wysokości (M.P. nr 34, poz. 266) przewidywało, że stypendia sportowe co do zasady mogą być przyznawane zawodnikom, którzy ze względu na uprawianie sportu na wysokim poziomie nie pozostają w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 oraz § 2. Ustęp 3 art. 21 ustawy stanowił, że osobom otrzymującym stypendia sportowe, na zasadach określonych w ust. 2, z wyjątkiem osób uczących się lub studiujących w systemie studiów dziennych, okres pobierania stypendium zalicza się do okresów zatrudnienia, na warunkach przewidzianych dla pracowników. Wydane na podstawie delegacji ustawowej

z art. 21 ust. 4 ustawy o kulturze fizycznej rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 2 września 1985 r. w sprawie zasad i trybu zaliczania okresów pobierania stypendiów sportowych do okresów zatrudnienia (Dz. U. nr 46, poz. 234) w § 3 przewidywało, że zaliczenie okresu otrzymywania stypendium do okresu zatrudnienia następuje na podstawie świadectwa wydanego przez stowarzyszenie kultury fizycznej przyznającej stypendium; w świadectwie takim należało podać dane dotyczące okresu otrzymywania stypendium oraz przyczyn zaprzestania jego wypłacania. Uregulowania powyższe odniesione do dowodów przedstawionych przez odwołującego się w postaci dwóch świadectw pracy z wpisaną wysokością stypendium sportowego i informacją o przyczynach ustania jego wypłaty oraz w postaci adnotacji w legitymacji ubezpieczeniowej w pełni uprawniają do przyjęcia, że w okresie objętym sporem odwołujący się legitymował się tytułem do ubezpieczenia społecznego w postaci posiadania statusu osoby pobierającej stypendium sportowe. Jest to inny tytuł niż wynikający z pracowniczego zatrudnienia. Według Sądu Apelacyjnego, ustalenie Sądu Okręgowego, że zatrudnienie odwołującego się nastąpiło na podstawie umowy o pracę na stanowisku zawodnika, „za co otrzymywał stypendium sportowe”, zostało poczynione, jak się wydaje, jedynie w oparciu o świadectwa pracy, z racji ich wydania, przy pominięciu, że odwołujący się otrzymywał stypendium sportowe a nie wynagrodzenie za pracę i przy pominięciu zapisu rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych (wyżej powołanego) o wystawianiu świadectwa stwierdzającego otrzymywanie stypendium. Okoliczność pobierania stypendium sportowego przez odwołującego się pozostaje w sprawie bezsporna. Odmowa zaliczenia okresu pobierania tego stypendium do wysługi emerytalnej na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej była podyktowana nieprzedstawieniem zaświadczenia o odprowadzaniu składki na ubezpieczenie społeczne od kwot stypendium sportowego wypłaconych miesięcznie. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak żądanego zaświadczenia, przy przyjętych przez organ rentowy i Sąd Okręgowy dowodach otrzymywania stypendium sportowego, nie stoi na przeszkodzie uznania spornych okresów za składkowe w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. W tym zakresie bowiem aktualne pozostają rozważania Sądu Okręgowego czynione z odwołaniem się do uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 2007 r., I UK 185/06. Powtórzone przez Sąd Okręgowy za Sądem Najwyższym tezy są jak najbardziej aktualne w odniesieniu do sytuacji osoby pobierającej stypendium sportowe, skoro takie osoby podlegały ubezpieczeniu społecznemu na zasadach i w trybie określonych dla pracowników. Ponadto Sąd Apelacyjny podnosi, że w judykaturze Sądu Najwyższego ukształtował się pogląd, że w przypadkach, w których obowiązek składkowy realizują za ubezpieczonych niebędący ubezpieczonymi płatnicy składek, nie ma podstaw prawnych ani uzasadnienia stanowisko, że ubezpieczeni do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego mogliby ponosić najdalej idące negatywne konsekwencje prawne zaniechań lub zaniedbań nierzetelnych płatników, którzy nie opłacili w całości lub w części należnych składek z przyczyn niedotyczących ubezpieczonych, a organ ubezpieczeń społecznych zaniechał lub zaniedbał wymierzenia lub egzekucji należnych składek za ubezpieczonego od płatnika takich składek. Przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy składkowe, choćby płatnik nie opłacił należnych składek za niebędącego płatnikiem ubezpieczonego, który podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tych okresach (a contrario do art. 5 ust. 4 ustawy emerytalnej, wyrok z 20 kwietnia 2016 r., II UK 194/15). W odniesieniu do okresu ubezpieczenia przypadającego pomiędzy 15 listopada 1991r. a 31 grudnia 1998 r. Sąd Najwyższy w wyroku z 6 września 2018 r., II UK 223/17, wypowiedział się, że brak zgłoszenia zleceniobiorcy do ubezpieczenia społecznego i brak składek z tytułu zawartej umowy zlecenia wobec nieopłacenia ich przez płatnika – zleceniobiorcę nie stanowią przesłanek negatywnych wyłączających ten okres z ubezpieczenia społecznego, nawet jako okres „składkowy”, od którego zależy prawo do emerytury (art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej w zw. z art. 38⁽¹⁾ ustawy z 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia). Sąd Najwyższy argumentował, że: „Niewypełnienie obowiązku składkowego przez płatnika nie wyklucza jednak zaliczenia okresu pracy zleceniobiorcy (pracownika) jako okresu ubezpieczenia do emerytury. Istotne jest to, czy został zrealizowany tytuł ubezpieczenia, a w tym przypadku zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia. Nieuregulowanie w tym czasie składek przez płatnika – zleceniodawcę nie znosi samego tytułu ubezpieczenia. Jest to okres składkowy, który może być nazwany „ułomnym okresem składkowym”, ale tylko dlatego, że obowiązek składkowy nie został wykonany. Obowiązek zapłacenia składek nie ciążył jednak na zleceniobiorcy. W spornym okresie zleceniobiorca nie musiał wiedzieć, czy zatrudniający go zleceniodawca odprowadził wymagane składki. Nawet, gdyby miał taką wiedzę, to obowiązek składkowy obciążał płatnika - zleceniodawcę. Jego niewykonanie nie jest podstawą do odmowy zaliczenia okresu pracy jako okresu ubezpieczenia do prawa do emerytury. Innymi słowy warunkiem

zaliczenia okresu pracy na podstawie zlecenia jako okresu składkowego nie było ustalenie, że zostały opłacone składki z tytułu zatrudnienia.”. Wzgląd na powyższe prowadzi do wniosku, że nieprzedstawienie zaświadczenia o opłaceniu składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu pobierania stypendium sportowego nie stanowi przeszkody do zaliczenia okresu ubezpieczenia z tego tytułu do wysługi emerytalnej, gdyż nie ma podstaw, aby wykładni zaprezentowanej przez Sąd Najwyższy nie przyjąć w stosunku do takich osób, które nie były płatnikami składek na własne ubezpieczenie społeczne, przy czym, przy faktycznym nieodprowadzeniu składek byłby to, jak to określił Sąd Najwyższy, „ułamny okres składkowy”, a nie fikcyjny okres składkowy. W związku z twierdzeniami apelacji Sąd Apelacyjny zauważa, że rację ma Sąd Okręgowy, iż żadne racje prawne nie przemawiają za zróżnicowaniem w traktowaniu spornych okresów jako składkowych ze względu na to, czy są uwzględniane na potrzeby ustalenia prawa, czy wysokości świadczenia, przy stawianiu „surowszego” wymogu, gdy chodzi o wysokość. Art. 5 ust. 1 ustawy emerytalnej wprost stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się: okresy składkowe, o których mowa w art. 6 i okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7. Uwzględnienie niektórych okresów tylko przy ustalaniu prawa do świadczenia jest wprost wyrażone w zapisach ustawy (np. art. 10 ust. 2). Nie ma również podstaw, aby z racji tego, że sporne okresy mają zwiększyć wysługę emerytalną, od której zależy wysokość policyjnej emerytury, dokonywać bardziej restrykcyjnej wykładni przepisów ustawy emerytalnej. Okoliczność, że dla prawa do świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych takie okresy składkowe, jak sporne, nie mają znaczenia, nie może prowadzić do tego, aby ich uwzględnienie w wysłudze obwarowane było ostrzejszym warunkiem - odprowadzenia składki na ubezpieczenie społeczne i wykazania tego faktu. Przeciwnie art. 16 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej odsyła w tym względzie do ustawy emerytalnej, nakazuje zaliczać okresy składkowe i nieskładkowe, przebyte przed przyjęciem do służby, w rozumieniu ustawy emerytalnej, a więc tak, jak ma to miejsce przy ustalaniu prawa i wysokości świadczenia „cywilnego” z FUS. Wobec powyższego zarzuty naruszenia art. 16 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, jak i art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej przez przyjęcie, że wystarczające dla zaliczenia do wysługi emerytalnej jest wykazanie okoliczności pobierania stypendium sportowego z tytułu wyczynowego uprawiania sportu, z podleganiem ubezpieczeniu społecznemu z tego tytułu, są niezasadne. Pozostałe zarzuty apelacyjne również nie znajdują uzasadnienia. Sąd Okręgowy nie stwierdził bowiem, że odwołujący się wykazał odprowadzanie składek od pobieranego przez niego stypendium sportowego. Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w pkt. I sentencji. O kosztach zastępstwa prawnego odpowiednio do wyniku postępowania Sąd Apelacyjny rozstrzygnął na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 265).

Sędziowie: PRZEWODNICZĄCY Magdalena Tymińska Magdalena Kostro-Wesołowska Danuta Malec